

ผลของการใช้แนวทางปฏิบัติการพยาบาลเพื่อป้องกันภาวะ Delirium ในผู้ป่วยสูงอายุ

1. **ชื่อเรื่อง** ผลของการใช้แนวทางปฏิบัติการพยาบาลเพื่อป้องกันภาวะ Delirium ในผู้ป่วยสูงอายุ
โรงพยาบาลศิริราช (The effect of a clinical nursing practice guideline on prevention of delirium among hospitalized elderly patients at Siriraj hospital)
2. **ชื่อผู้วิจัยและหน่วยงานที่สังกัด** นางสาวสุวรรณา สกประเสริฐ
หอผู้ป่วย/หน่วยงาน 84 ปี ชั้น 7 ตะวันตก งานการพยาบาล ผู้ป่วยพิเศษ
3. **ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา**

ภาวะ Delirium พบได้บ่อยในผู้สูงอายุที่รับการรักษาในโรงพยาบาล ถึงร้อยละ 11-42 และถ้าได้รับการผ่าตัด อุบัติการณ์นี้ยิ่งสูงขึ้น ภาวะนี้จะทำให้ผู้สูงอายุหลงลืมวัน เวลา สถานที่ บางคนเป็นมากถึงกับปิ่นเตียง ตกเตียงเพราะคิดว่ามีคนจะมาทำร้าย มีความผิดปกติด้านการนอน ทำให้นอนไม่หลับ หรือหลับมาก หุดลุกหุดนั่ง ซึม พูดน้อยลง อาการเหล่านี้จะเกิดอย่างเฉียบพลัน มักจะพบภาวะ Delirium ในวันที่ 3 ของการอยู่โรงพยาบาล เนื่องจากวันที่ 3 ของการอยู่โรงพยาบาลมักจะเป็นวันหลังผ่าตัดวันที่ 1 ผู้ป่วยมีอาการปวด มีสายต่างๆ เช่น สายน้ำเกลือ สายสวนปัสสาวะ สายท่อระบายต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ป่วยไม่คุ้นเคย การเพิ่งฟื้นจากยาระงับความรู้สึก สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้ผู้ป่วยเกิดภาวะ Delirium และอาการจะค่อยๆ ดีขึ้นในวันที่ 7 ของการอยู่โรงพยาบาลเมื่อผู้สูงอายุเกิดภาวะ Delirium จะส่งผลให้ต้องอยู่โรงพยาบาลนานขึ้น เสียค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาเพิ่มขึ้น เป็นผลให้ผลการรักษาไม่ดีเท่าที่ควร เสี่ยงต่อการเกิดความรู้สึกและอาจเสียชีวิตได้นอกจากนี้ยังส่งผลให้บุคลากรทางการพยาบาลต้องใช้เวลาในการให้การพยาบาลมากขึ้น มีภาระงานเพิ่มขึ้นในขณะที่มีภาวะการขาดอัตรากำลังในการดูแลผู้ป่วย ดังนั้นการป้องกันภาวะ Delirium จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก

4. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการใช้แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อป้องกันภาวะ Delirium ในผู้ป่วยสูงอายุที่เข้าพักรักษาตัวในโรงพยาบาลศิริราช งานการพยาบาลผู้ป่วยพิเศษ กลุ่มผู้ป่วยศัลยศาสตร์และศัลยศาสตร์ออร์โธปิดิกส์

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.1 **แนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อป้องกันภาวะ Delirium** คือแนวปฏิบัติการพยาบาลเพื่อป้องกันภาวะ Delirium ในผู้ป่วยสูงอายุ งานการพยาบาลผู้ป่วยพิเศษ โรงพยาบาลศิริราช ที่สร้างขึ้นจากการทบทวนผลการวิจัยและหลักฐานที่เกี่ยวข้อง 9 เรื่อง โดยใช้แนวคิด PICO ของ Sackett และคณะ ในการคัดเลือกงานวิจัย ประเมินผู้ป่วยตั้งแต่แรกรับหรือภายใน 24 ชั่วโมงแรก เพื่อคัดกรองผู้ป่วยที่มีความเสี่ยงต่อการเกิดภาวะ Delirium โดยการประเมินปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดภาวะ Delirium และประเมินภาวะ Cognitive impairment โดย

1. ประเมินปัจจัยเสี่ยงโดยใช้แบบประเมินปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดภาวะ Delirium แบ่งผู้ป่วยออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มไม่มีปัจจัยเสี่ยง มีปัจจัยเสี่ยงปานกลาง (มีปัจจัยเสี่ยง 1- 2 ปัจจัย) และมีปัจจัยเสี่ยงสูง (มีปัจจัยเสี่ยง > 3 ปัจจัย)

2. ประเมินภาวะ Cognitive impairment โดยใช้แบบประเมิน Thai Mini Mental State (TMSE) โดยมีคะแนนเต็ม 30 คะแนน ถ้าคะแนน > 23 คะแนน หมายถึง ไม่มีภาวะ Cognitive impairment คะแนน \leq 23 คะแนน หมายถึง มีภาวะ Cognitive impairment

หลังจากประเมินแล้วนำข้อมูลมารวบรวมโดยแบ่งผู้ป่วยเป็น 3 กลุ่มคือ 1) กลุ่มที่ไม่มีปัจจัยเสี่ยง และคะแนน TMSE > 23 คะแนน 2) กลุ่มที่มีปัจจัยเสี่ยงปานกลาง และคะแนน TMSE > 23 คะแนน หรือคะแนน TMSE \leq 23 คะแนน 3) มีปัจจัยเสี่ยงสูง และคะแนน TMSE \leq 23 คะแนน

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล 3 ชนิด คือ 1) แบบประเมิน Thai Mental State Examination: (TMSE) เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินภาวะ Cognitive impairment 2) แบบประเมินปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดภาวะ Delirium ได้จากการทบทวนงานวิจัย 3) แบบประเมิน Thai Delirium Rating Scale- Ramathibodi Hospital (TDRS-RH) ประกอบด้วยคำถาม 6 แบบ ประเมินนี้สามารถแยกแยะผู้ป่วย Delirium ออกจากผู้ป่วยจิตเวชอื่นได้ดีที่สุดด้วยคะแนนที่ 10 คะแนนขึ้นไป

6. วิธีการวิจัย ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยผู้ป่วยสูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป ที่มารับการรักษาตัวใน โรงพยาบาลศิริราช งานการพยาบาลผู้ป่วยพิเศษ กลุ่มศัลยศาสตร์และศัลยศาสตร์ออร์โธโรปีดิกส์ โดยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง แบ่งเป็นกลุ่มควบคุมซึ่งจะได้รับการพยาบาลตามปกติ จำนวน 156 ราย และกลุ่มทดลองซึ่งจะมีการใช้แนวปฏิบัติกรพยาบาล (clinical nursing practice guideline) จำนวน 156 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 1) แนวทางปฏิบัติการพยาบาลเพื่อป้องกันภาวะ Delirium ในผู้ป่วยสูงอายุโรงพยาบาลศิริราช 2) แบบประเมิน Thai Mental State Examination: TMSE 3) แบบประเมินปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดภาวะ Delirium และ 4) แบบประเมิน Thai Delirium Rating Scale-Ramathibodi Hospital: TDRS-RH กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่มจะได้รับการประเมินปัจจัยเสี่ยง ภาวะ Cognitive Impairment และภาวะ Delirium ในวันที่ 1, 3, และ 7 ของการเข้าพักในโรงพยาบาล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างโดยใช้สถิติที่

7. ผลการวิจัย

ภายหลังการวิจัย กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยของแบบประเมิน TMSE ในวันที่ 3 และวันที่ 7 มากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับคะแนนเฉลี่ยของแบบประเมิน TDRS ที่พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยในวันที่ 3 และวันที่ 7 น้อยกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

8. การนำไปใช้

ใช้เป็นแนวทางในการป้องกันภาวะ Delirium ในผู้ป่วยที่มีอายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป ทุกgray ที่มารับการรักษาในโรงพยาบาล

สรุปแนวทางในการป้องกันภาวะ Delirium ในผู้ป่วยสูงอายุ (ด้านหน้า)

1. ให้ข้อมูลเรื่องภาวะ Delirium แก่ผู้ป่วย / ผู้ญาติ / ผู้ดูแล เพื่อให้เกิดความเข้าใจและให้ความร่วมมือในการดูแลผู้ป่วย
2. ให้ข้อมูลแก่ผู้ป่วยเกี่ยวกับวัน เวลา สถานที่ บุคคล ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ชัดเจน จัดสิ่งแวดล้อมให้เหมือนที่ผู้ป่วยคุ้นเคย ห้องต้องมีความสว่างเพียงพอ เสียงไม่ดังรบกวน กระตุ้นให้ผู้ป่วยทำกิจวัตรประจำวันด้วยตัวเอง
3. หลีกเลี่ยงการนอนหลับช่วงบ่ายเพื่อส่งเสริมการนอนหลับในช่วงเวลากลางคืน เช่น เปิดม่านให้สว่าง กระตุ้น Ambulate นั่งรถเข็น คูโทรททัศน์ ให้ญาติมาเยี่ยมผู้ป่วยช่วงบ่ายถึงค่ำ
4. ควบคุมระดับความปวด ปรับเวลาการให้ยาในช่วงเวลากลางคืน เพื่อให้รบกวนการนอนหลับของผู้ป่วยในช่วงเวลากลางคืน

ตัวอย่างคำถาม (ด้านหลัง)

1. แบบประเมินปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดภาวะ Delirium

- 1.1 มีอาการนอนไม่หลับ ใช่ ไม่ใช่
- 1.2 มีภาวะไม่สมดุลของเกลือแร่ ใช่ ไม่ใช่

2. แบบประเมิน TMSE

2.1 CALCULATION (3 คะแนน)

ให้คำนวณ 100-7 ไปเรื่อยๆ 3 ครั้ง (ให้ 1 คะแนนในแต่ละครั้งที่ตอบถูก ใช้เวลาคิด ในแต่ละช่วงคำตอบไม่เกิน 1 นาที หลังจากจบคำถาม) ถ้าผู้ถูกทดสอบไม่ตอบคำถามที่ 1 ให้ตั้งเลข 93- 7 ลงทำในการคำนวณครั้งต่อไป และ 86-7 ในครั้งสุดท้ายตามลำดับ

2.2 REGISTRATION (3 คะแนน)

ผู้ทดสอบบอกชื่อของ 3 อย่าง โดยพูดห่างกันครั้งละ 1 วินาที (ต้นไม้ รถยนต์ มือ) เพียงครั้งเดียว แล้วจึงให้ผู้ถูกทดสอบบอกให้ครบตามที่ผู้ทดสอบบอกในครั้งแรก ให้ 1 คะแนน ในแต่ละคำตอบที่ตอบถูก (หมายเหตุ หลังจากให้คะแนนแล้วให้บอกซ้ำจนผู้ถูกทดสอบจำได้ทั้ง 3 อย่าง และบอกให้ผู้ถูกทดสอบทราบว่าสักครู่จะกลับมาถามใหม่)

3. แบบประเมิน Thai Delirium Rating Scales

ข้อที่ 1 ระยะเวลาที่เริ่มมีอาการ

0 ไม่มีการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมในช่วงเวลาหนึ่งๆ ชัดเจน โดยเฉพาะโรคเรื้อรังหรือโรคเรื้อรังที่กำเริบได้

- 1 อาการเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป ภายในไม่เกิน 6 เดือน
- 2 มีการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพอย่างรวดเร็วใน ช่วงเวลา 1 เดือน
- 3 มีการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพอย่างฉับพลัน ภายใน 1 ถึง 3 วัน